II

Austra Alksne-Liepiņa
(1913–1998)

Valdis Liepiņš

MANAS MĀTES AUSTRAS LIEPIŅAS DZĪVES GĀJUMS

Austra Alksne-Liepiņa dzimusi 1913. gada 2. novembrī Liepājā kā jaunākā no piecām Jēkaba un Elizabetes Alksņu atvasēm, un mirusi Rīgā 1998. gada 29. martā, kā pēdējā no šīs izcilās ģimenes. Savā mūžā viņa piedzīvo Latvijas valsts atdzimšanu, veidošanu, iznīcināšanu un neatkarības atgūšanu – likteni, kas cieši atspoguļojas viņas pašas dzīves gaitās – gan sekmēs, gan pārvarētās grūtībās un bēdās.

No saviem gandrīz 85 mūža gadiem Austrai Liepiņai izdodas Latvijā pavadīt tikai 28 gadus. Viņas tēvu 1914. gadā mobilizē Krievijas armijā kā ārstu. Vācu armijai 1915. gadā okupējot Liepāju, arī ģimene pārceļas uz Krieviju, sākotnēji uz Pēterpili (tagad Pēterburga), bet 1916. gadā uz Vitebsku, kur viņas tēvs pārcelts par rezerves 233. hospitāļa priekšnieku. 1918. gadā ģimene atgriežas Latvijā un tur dzīvo līdz 1944. gadam, kad dodas trimdā uz Vāciju, gan bez mātes, kas 1941. gadā mirusi.

Bēgļu gaitas Vācijā sākas Tīringenē, tad Mīlhauzenē, Detmoldā un Blombergā, bet beidzas Hannoverē, no kurienes Austra ar dēlu 1948. gadā izceļo uz Angliju. Detmoldā 1945. gadā kādā pagaidu bēgļu uzturēšanās vietā, bijušajā lidojošo bumbu eksperimentālā fabrikā, viņas dēls Valdis nelaimes gadījumā zaudē labo roku. Drīz pēc tam Austra uzzina, ka viņas vīrs Edgars, virsnieks Latvijas leģionā, Kurzemes cietokšņa mežu ķemmēšanā kritis Padomju armijas gūstā un izsūtīts spaidu darbos aiz polārā loka. Latvijā Edgars atgriežas 1946. gadā, bet 1950. gadā tiek atkal izsūtīts – uz Karagandu, Sibīrijā.

Anglijā, Londonā, Austru ar dēlu sagaida viņas tēvs un vidējā māsa Valda Bergmane ar ģimeni. Arī vecākā māsa Milda Mežciema ar ģimeni atrodas Anglijā, bet brālis Arvēds ar ģimeni

nokļūst Kalifornijā. Austra Liepiņa dzīvo Anglijā līdz 1997. gada maijam, kad atgriežas uz dzīvi dzimtenē.

Austra Liepiņa izglītojās brīvajā Latvijā. Kā izcilniece, ar piecniekiem visos priekšmetos, viņa 1932. gadā beidz Rīgas Franču liceju un iestājas Latvijas Universitātes Tieslietu fakultātē, kā arī studenšu korporācija *Daugaviete*. LU viņa beidz 1937. gadā ar *mag.iur.* grādu, bet jau 1938. gada 23. jūlijā laulājas ar 1911. gadā dzimušo Edgaru Liepiņu, tautsaimnieku un studentu korporācijas *Lettonia* locekli. 1939. gada jūlijā piedzimst viņu vienīgā atvase – Valdis. Austra nevar darboties savā specialitātē, jo sākas karš un trimda ar citu tieslietu sistēmām un tradīcijām. Anglijā Austra sāk darbu mazā vidienes ciematā (*Caldecott*) kā mājkalpotāja. Vēlāk pārceļas uz Londonu un strādā kā māsiņa pie latviešu zobārstes *Dr. Veronikas Jūgas*. Šī nodarbošanās ir Austras pirmā algotā karjera. Otrā, Latvijas vēstniecībā Londonā, sākas 1988. gada 2. novembrī, tieši viņas dzimšanas dienā, kad Austra jau pārsniegusi oficiālos pensijas gadus.

Līdztekus algotam darbam Austra Liepiņa aktīvi piedalās trimdas latviešu kultūras, sabiedriskajā un politiskajā dzīvē, kur viņa Latvijas neatkarības atgūšanas un latviskuma uzturēšanas labā liek lietā savas plašās zināšanas, aso prātu un skaidro domu, kas kaldināti LU Tieslietu fakultātē. Viņa māca Blombergas, vēlāk Londonas latviešu skolās, kā lektore un nodarbību vadītāja piedalās trimdas jaunatnes saietos, turpina korporācijas *Daugaviete* tradīcijas, ir Anglijas latviešu PEN kluba valdes locekle un viena no Latviešu Preses biedrības Anglijas kopas dibinātājām un vēlāk valdes priekšniece. Sagatavo reportāžas *Radio Brīvā Eiropa* raidījumiem okupētajai Latvijai. Darbojas kā žurnāliste plašākā trimdas presē, bet kā Rietumeiropas latviešu avīzes *Latvija* Anglijas redaktore no 1958. gada līdz tās apvienošanai ar *Londonas Avīzi* un pārtapšanai par avīzi *Brīvā Latvija*. Žurnālistes darbu Austra Liepiņa sāk jau neatkarīgā Latvijā ar rakstiem *Universitas* un *Brīvā Zeme*, turpina trimdā un nobeidz atkal neatkarīgā Latvijā ar reportāžām avīzēm *Brīvā Latvija* un *Latvija Amerikā*. Ļoti populāra ir viņas sleja *Vēstule no*

dzimtenes. Pēdējo *Vēstuli Austrai* nosūta savas dzīves pēdējās dienās un lasītājus tā sasniedz, kad autore jau mirusi.

Austra Liepiņa ir ilggadēja Londonas Miera draudzes locekle, vairākus gadus tās dāmu komitejas priekšniece, atkārtoti ievēlēta Latviešu Nacionālā Padomē Lielbritānijā un vairākus gadus ir tās prezidija locekle. Viņa ar sev raksturīgo enerģiju un neatlaidību piedalās Anglijas Konservatīvās partijas vietējā nodaļā, uztur sakarus ar britu parlamentāriešiem un presi, raksta neskaitāmas vēstules britu laikrakstiem (kuri parasti tās publicē), palīdz sagatavot rakstus un britu televīzijas raidījumus par Latviju un latviešiem. 1969./70. gadā rediģē sava tēva piemiņai izdoto grāmatu "*Prof. Dr.med. Jēkabs Alksnis – dzīves stāsts, atmiņas, darbi*". Bet Austras Liepiņas galvenā sabiedriski politiskā darbība nenoliedzami saistās ar Daugavas Vanagu organizāciju (sk. DV goda priekšnieka Jāņa Frišvalda rakstu šajā izdevumā). Par savu lielo devumu šai organizācijai viņai piešķir DV Atzinības rakstus un DV Zelta nozīmi. Par savu lielo devumu latviešu tautai Austrai Liepiņai 1997. gadā Latvijas valdība piešķir Triju Zvaigžņu ordeņa I pakāpes Goda zīmi.

Vislielāko personisko triumfu Austrai Liepiņai piedzīvo 1977. gada novembrī, kad pēc nemītīgām, neatlaidīgām prasībām, ar britu valdības visaugstākā līmeņa valstsvīru iesaistīšanu, viņa izceļina sava vīra Edgara atbrīvošanu no PSRS apspiestības un panāk viņa pārcelšanos uz Londonu, pašas mājā. Triumfam ātri seko tragēdija – jau 1978. gada martā, Sibīrijā salauztās veselības dēļ Edgars mirst. Austrai savu sabiedriski politisko darbību turpina, liekas, ar vēl lielāku atdevi.

Pēc daudziem gadiem lielo pūliņu mērķis piepildās – Latvijā sākas Trešā atmoda, kuras kulminācija ir Latvijas Valsts neatkarības atjaunošana. Pēc tās nepieciešama līdz pēdējai nabadzībai novestās pašas valsts atjaunošana. Austrai Liepiņai tajā iesaistās ar dažādu labdarības, sadarbības un atbalstu akciju ierosināšanu un izkārtošanu, it īpaši savā dzimtajā pilsētā Liepājā, un sev vistuvāko organizāciju – studenšu korporācijas *Daugaviete* un *Daugavas Vanagu* darbības veicināšanu Latvijā. Viņas māja

klūst par vienu no galvenajiem, neoficiālajiem Latvijas latviešu naktsmāju centriem Londonā.

Pēc atgriešanās dzimtenē Austra Liepiņa turpina savu aktīvo sabiedrisko dzīvi. Neviena diena nepaiet bez piedalīšanās kādā sanāksmē vai sarunās, iesaistīšanās kādā projektā, viesošanās ar draugiem un paziņām, avižu rakstu sagatavošanas, bez kāda koncerta vai teātra apmeklēšanas. Viņa iestājas Torņakalna baznīcas Lutera draudzē. Viņas ticība, enerģija, gribas spēks un skaidrā doma ir apbrīnojami un, neraugoties uz krietno gadu skaitu, viņas nāve nāk kā šoks visiem, kas viņu pazīst, it īpaši tiem, kas tikai nesen ar viņu bija tikušies un lietas kārtojuši. Austra Liepiņa slimoja ar astmu, kas arvien pasliktinājās, novājināja sirdi un vispārējo veselību, līdz beidzot, vieglas saaukstēšanās ierosināta, izraisīja cēloni, kas pēkšņi pārtrauca viņas tik aktīvo dzīvi.

Austru Liepiņu 1998. gada 4. aprīlī mūžībā izvadīja viņas draudzes mācītājs Juris Rubenis un mācītājs Juris Cālītis. Viņa pārpelnota un 1998. gada 8. jūlijā apbedīta Rīgas 1. Meža kapos savu vecāku Jēkaba un Elizabetes Alkšņu kapu kalniņā, kur apbedīts arī viņas vīrs Edgars.

Liepiņu ģimene Londonā 1977. gadā. No kreisās: Edgars, Austra ar mazmeitu Indru, dēls Valdis ar dzīvesbiedri Astrīdu
The Liepiņš family. From the left: Edgars, Austra with grand-daughter Indra, son Valdis and his wife Astrīda. London 1977

Austras Alksnes un Edgara Liepiņa laulības 1938. gada 23. jūlijā
The wedding of Austra Alksne and Edgars Liepiņš, July 23, 1938

Laipti lūdzam pagodināt ar savu klātbūtni mūsu meitas
Austras laulāšanu ar Edgaru Liepiņa kungu
1938. gada 23. jūlijā plkst. 19 Rīgas Jārmalas Dubultu
baznīcā, un pēc tam kāzu viesības Majoros, Dīšuma
ielā 6

Elizabete Alksnis
prof. Dr. Jēkabs Alksnis

Laipti lūdzam atbildēt līdz 16. jūlijam
Majoros, Dīšuma ielā 6.

Ielūgums uz Austras Alksnes un Edgara Liepiņa laulībām
Invitation to the wedding of Austra Alksne and Edgars Liepiņš

Austra Liepiņa – zobārstes Veronikas Jūgas palīdzē. Londona, 50. g. sāk.

Austra Liepiņa – dental nurse-assistant to Dr. V.Jūgs. London early 1950's

Austra Liepiņa Latviešu ciema Daugavas vanadžu kopas karoga
iesvētīšanā 1982. gada 19. aprīlī latviešu īpašumā Garezerā (ASV)

Austra Liepiņa at the consecration of the flag of the "Garezers" Village
chapter of the women's section of the "Daugavas Vanagi" welfare
organization. Long Lake, Michigan, USA, April 19, 1982

Marija Keņģe (sēd 1. no kreisās) un Austra Liepiņa (2. no kreisās) Daugavas vanadžu salidojumā latviešu īpašumā Almēlijā, Herefordā (Anglija). 70. gadu beigas

Marija Keņģe (seated, first left), Head of the women's section of the "Daugavas Vanagi" welfare organization, and Austra Liepiņa (second, left) at a meeting of the organization at the Latvian country property in Almeley, Hereford, England. Late 1970's

Daugavas vanadžu priekšniece Austra Liepiņa pasniedz Romas pāvestam Jānim Pāvilam II latviskiem rakstiem rotātu spilvenu (DV Lesteres nodaļas vanadzies L. Krievs darinājums). Roma, 1986. gads

Austra Liepiņa, Head of the women's section of the "Daugavas Vanagi" welfare organization, presenting to Pope Paul John II a pillow with traditional Latvian embroidery (donated by Mrs. L.Krievs of the Leicester, England chapter). Rome, 1986

Austra Liepiņa un Marija Anne Zariņa Latvijas vēstniecības Londonā darbinieces. 80. gadu beigas – 90. gadu sākums
Austra Liepiņa (Passport and Visa Officer) and Marie-Anne Zariņa (Chargé d'affaire ad interim). Latvian Legation, London, late 1980's – early 1990's

Latvijas vēstniecības Londonā darbinieces (no kreisās): Austra Liepiņa, Marija Anne Zariņa, Irina Paula. 80. gadu beigas – 90. gadu sākums
At the Embassy of Latvia. From left to right: Austra Liepiņa (Passport and Visa Officer), Marie-Anne Zariņa (Chargé d'affaire ad interim), Irina Paula (Secretary). Late 1980's – early 1990's

Austra Liepiņa Latvijas vēstniecības Londonā darbiniece.
80. gadu beigas – 90. gadu sākums
Austra Liepiņa – Passport and Visa Officer, Embassy of Latvia.
London, late 1980's – early 1990's

Austra Liepiņa Daugavas vanadžu sanāksmē Londonā. 90. gadu vidus
Austra Liepiņa at a meeting of the women's section of the "Daugavas
Vanagi" welfare organization, London, Mid – 1990's

Austrai Liepiņai Triju Zvaigžņu ordeņa Goda zīmi pasniedz Latvijas vēstnieks Lielbritānijā Normans Penke. Londona, 1997. gada maijs
Normans Penke, Ambassador of Latvia to Great Britain, presents Austrā Liepiņa with the Golden Badge of Honour of Latvia's Order of the Three Stars. London, May 1997

Jēkabam Alksnim veltītās izstādes atklāšana Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā 1990. gada 27. augustā. No labās: Austra Liepiņa, Arvēds Alksnis, Valda Bergmane, Jēkaba Alkšņa mazmazmeita Trūdija *Keith*, Helija Teikmane, Rita Alksne

Exhibition devoted to Jēkabs Alksnis at the Pauls Stradiņš Museum of History of Medicine. From right to left: Austra Liepiņa, Arvēds Alksnis, Valda Bergmane, Trudy Keith (great-grand-daughter of Jēkabs Alksnis), Helija Teikmane, Rita Alksne. Riga, August 27, 1990

Alkšņu ģimenes namīpašums Rīgā, Vilandes ielā 17 (30. gadu foto).
Austas Liepiņas pēdējā dzīvesvieta
Property of the Alksnis family at Vilandes iela 17, Riga, 1930. The last
abode of Austra Liepiņa